

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

17.12.2019 № 402

(зі змінами,
затвердженими наказом
Державної служби
статистики України від
03.05.2022 № 73)

Політика керування ризиками органів державної статистики

I. Загальні положення

Метою політики керування ризиками органів державної статистики (далі – Політика) є встановлення єдиних підходів до виявлення, оцінки, способів реагування на ризики, розробки заходів з їх усунення та зменшення впливу ризиків на діяльність.

Політику розроблено з урахуванням вимог:

міжнародного стандарту ДСТУ ISO 31000:2018 Менеджмент ризиків.
Принципи та настанови;

національного стандарту України ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 "Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику";

національного стандарту України ДСТУ ISO Guide 73:2013 "Керування ризиком. Словник термінів";

постанови Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 "Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001";

наказу Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995 "Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та підвідомчих бюджетних установах";

інших нормативно правових актів України та міжнародних стандартів у цій сфері.

II. Визначення термінів

У цій Політиці терміни вживаються у таких значеннях:

ідентифікація ризику – це процес виявлення, усвідомлення та реєстрації ризиків. Ідентифікація ризику передбачає виявлення джерела ризику, події, яка може відбутись, а також причин та потенційних наслідків її виникнення;

імовірність виникнення ризику – можливість настання несприятливої події у певний проміжок часу;

керування ризиками – діяльність із ідентифікації ризиків, проведення їх оцінки, визначення способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики, здійснення перегляду ідентифікованих і оцінених ризиків для виявлення нових і таких, що зазнали змін;

наслідки ризику – результат події, що має вплив на здатність установи виконувати визначені актами законодавства завдання й функції для досягнення нею мети та стратегічних цілей;

оцінка ризиків – визначення ступеня ризиків за критеріями ймовірності виникнення ризиків та їх впливу на спроможність досягати визначених стратегічних цілей;

ризик – можливість настання події, що матиме вплив на здатність виконувати завдання та функції й досягати визначеної мети (місії), стратегічних та інших цілей діяльності.

Ризики поділяються за категоріями (внутрішні, зовнішні) та видами (кадрові, нормативно-правові, операційно-технологічні, програмно-технічні, репутаційні, фінансово-господарські тощо):

внутрішні ризики – потенційні події, імовірність виникнення яких безпосередньо пов'язана з виконанням відповідних процесів;

зовнішні ризики – потенційні події, які є зовнішніми і ймовірність виникнення яких не пов'язана з виконанням відповідних процесів у внутрішньому середовищі;

кадрові ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з неналежною професійною підготовкою працівників, неналежним виконанням ними посадових обов'язків тощо;

нормативно-правові ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з відсутністю, неузгодженістю або нечіткою регламентацією виконання операцій у відповідних нормативно-правових актах, зміною нормативно-правових актів;

операційно-технологічні ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з порушенням визначеного порядку виконання процесів, зокрема термінів та формату подання документів, розподілу повноважень з виконання робіт за процесами;

програмно-технічні ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з відсутністю прикладного програмного забезпечення або змін до нього відповідно до чинної нормативно-правової бази, неналежною роботою або відсутністю необхідних технічних засобів тощо;

репутаційні – ризики, імовірність виникнення яких може підірвати довіру громадськості до діяльності органів державної статистики, наприклад, поширення недостовірної інформації, політична упередженість тощо;

фінансово-господарські ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з фінансово-господарською діяльністю, зокрема неналежним ресурсним, матеріальним забезпеченням тощо.

III. Ідентифікація і оцінка ризиків

Аналіз діяльності для виявлення нових і перегляду раніше ідентифікованих ризиків з урахуванням змін, що відбулися у внутрішньому й зовнішньому середовищі, та оцінку ідентифікованих ризиків здійснюють самостійні структурні підрозділи Держстату, структурні підрозділи територіальних органів Держстату відповідно до компетенції щорічно у вересні:

ідентифікацію ризиків за процесами статистичної діяльності згідно з додатком 1;

оцінку ідентифікованих ризиків згідно з додатком 2;

підготовку пропозицій щодо включення до проекту плану діяльності Держстату/плану заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату на наступний рік згідно з додатком 3.

Усі ідентифіковані ризики мають бути оцінені. Оцінка ризику визначається співвідношенням величини наслідків ризику та ймовірності його виникнення.

Імовірність	Дуже висока	висока	висока	критична	критична	критична
	Висока	помірна	висока	висока	критична	критична
	Середня	низька	помірна	висока	критична	критична
	Низька	низька	низька	помірна	висока	критична
	Незначна	низька	низька	помірна	висока	критична
		Незначний	Низький	Середній	Великий	Значний
		Наслідки ризику				

Рисунок 1. Оцінка ризику

Імовірність виникнення ризику може бути оцінена як:

дуже висока – події, що призводять до виникнення ризику, можуть відбуватися кілька разів упродовж місяця;

висока – несприятливі події можуть відбуватися майже щомісячно;

середня – несприятливі події можуть відбуватися кілька разів упродовж року;

низька – подія може відбутися за виняткових обставин один раз упродовж року;

незначна – подія, суто теоретично, може відбутися один раз на кілька років.

Інформація щодо ідентифікованих та оцінених ризиків і пропозиції до плану заходів мають бути надані відповідальному за керування ризиками в Держстаті, відповідальному у територіальному органі Держстату (далі – відповідальний за керування ризиками).

Відповідальний за керування ризиками:

у жовтні узагальнює інформацію щодо ідентифікованих і оцінених ризиків та пропозиції самостійних структурних підрозділів Держстату, структурних підрозділів територіального органу Держстату та з метою усунення ризиків і зменшення їх впливу на діяльність:

на центральному рівні – надає самостійному структурному підрозділу, відповідальному за планування, узагальнену інформацію щодо заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність для включення їх до проекту плану діяльності Держстату на наступний рік;

на територіальному рівні – формує проект плану заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату на наступний рік згідно з додатком 4 та подає його на затвердження керівнику територіального органу Держстату.

IV. Способи реагування на ідентифіковані ризики

Вирізняють такі способи реагування на ризики:

зменшення ризику – реалізація заходів зі зменшення ймовірності та/або наслідків виникнення ризику. Зменшення ризику може включати, наприклад, заходи з поліпшення обслуговування, якість якого викликає невдоволення у користувачів;

прийняття ризику – означає, що жодних дій щодо нього не буде здійснено. Таке рішення приймається, якщо за результатами оцінки з'ясовано, що виникнення ризику є малоймовірним, його вплив на діяльність буде мінімальним, витрати на заходи контролю будуть надто високими, Держстат або його територіальний орган не має можливості нічого зробити для зменшення або уникнення ризику;

розділення (передача) ризику – зменшення ймовірності та наслідків виникнення ризику за рахунок передачі або розділення частини ризику з іншими установами, підприємствами, організаціями. Розділення ризику може включати, наприклад, взаємодію з іншими підприємствами, організаціями, установами для поліпшення якості обслуговування;

уникнення ризику – припинення діяльності, яка є джерелом ризику. Наприклад, уникнення ризику може включати припинення діяльності, яка викликає незадоволення користувачів.

При прийнятті рішення щодо способу реагування на ризики мають бути зіставлені витрати часу та кошти для здійснення заходів і отриманий результат, а також чи не створить обраний спосіб реагування нові ризики.

Ризик, що має низьку оцінку, у більшості випадків не потребує розробки та здійснення заходів, водночас необхідно постійно забезпечувати щоб ризик залишався на цьому рівні.

Заходи реагування на помірний ризик не розробляються у випадку, якщо витрати на усунення або зменшення впливу ризику є високими порівняно з очікуваним поліпшенням.

Заходи реагування на ризик, що має високу оцінку, не розробляються у разі, якщо зменшити ризик неможливо або пов'язані з цим витрати надто великі порівняно з очікуваним результатом.

Неприйняття заходів з ризику, який має критично високу оцінку, може бути обґрунтоване лише надзвичайними обставинами.

Додаток 1
до Політики керування ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

**Перелік
ідентифікованих ризиків за процесами статистичної діяльності
станом на 01.09.20__**

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату, структурного підрозділу територіального органу Держстату)

№ п/п	Ціль (операційна / стратегічна), яка має бути досягнута	Ідентифікований ризик	Категорія ризику (внутрішній, зовнішній)	Вид ризику	Сфера виявлення ризику (процес статистичної діяльності відповідно до ТПДСС)
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
...					

Керівник самостійного структурного підрозділу
апарату Держстату, структурного підрозділу
територіального органу Держстату

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток 2
до Політики керування ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

**Оцінка
ідентифікованих ризиків за процесами статистичної діяльності
станом на 01.09.20__**

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату, структурного підрозділу територіального органу Держстату)

№ п/п	Ідентифікований ризик	Оцінка рівня ризику	Спосіб реагування на ідентифікований ризик	Причини виникнення ризику	Можливі наслідки настання ризику
1	2	3	4	5	6
(Назва процесу статистичної діяльності відповідно до ТПДСС)					
1.					
...					
(Назва процесу статистичної діяльності відповідно до ТПДСС)					
1.					
...					

Керівник самостійного структурного підрозділу
апарату Держстату, структурного підрозділу
територіального органу Держстату

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток 3
до Політики керування ризиками органів
державної статистики
(розділ III)

**Пропозиції щодо включення до проєкту плану діяльності Держстату/
плану заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату**

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату, структурного підрозділу територіального органу Держстату)

на 20____ рік

№ п/п	Ідентифікований ризик	Заходи з усунення ризику або зменшення його впливу на діяльність	Процес статистичної діяльності	Відповідальний за виконання заходу	Строк виконання заходів
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					

Назва посади керівника самостійного структурного підрозділу апарату Держстату, структурного підрозділу територіального органу Держстату

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток 4
до Політики керування ризиками органів
державної статистики
(розділ III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Назва посади

_____ Власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ

_____ 20__ р.

**План заходів
з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність**

(територіального органу Держстату)

на 20__ рік

№ п/п	Ідентифікований ризик	Заходи з усунення ризику або зменшення його впливу на діяльність	Відповідальний за виконання заходу	Строк виконання заходів
1	2	3	4	5
1.				
2.				

Відповідальний за керування ризиками
територіального органу Держстату

_____ Власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ